

Zakje vangt ontlasting op

Pouchoperaties voor

'U komt in aanmerking voor een pouch', horen sommige patiënten na een bezoek aan hun arts. Veel mensen hebben geen idee wat de arts bedoelt. Wat is precies een pouch en wie krijgt er een? Dat waren vragen die leefden onder het publiek op de voorlichtingsavond van de CCUVN in Overijssel afgelopen oktober. Annette van Dalsen van de Isala klinieken in Zwolle stond de zaal te woord.

Letterlijk vertaald uit het Engels betekent pouch (spreek uit: poutsj): zakje. Het is een reservoir dat de darmchirurg tijdens een operatie uit een stuk dunne darm maakt nadat de dikke darm is verwijderd. De pouch wordt tijdens de operatie aangesloten op de anus. Mensen met een stoma weten, dat je je darm niet even kunt uitzetten. Als de dunne darm direct op de anus wordt aangesloten, heb je de hele dag aandrang om naar de wc te gaan. Een pouch zorgt ervoor dat de ontlasting opgespaard wordt, waardoor je veel minder vaak naar het toilet hoeft. Maar nog wel meer dan met een dikke darm.

operatie plaatsvinden. De keuze is dan een stoma of pouch. De pouchoperatie gaat in twee stappen. In de Isala kliniek wordt eerst met een kijkoperatie de hele dikke darm verwijderd en een stoma aangelegd. Na een herstelperiode van een halfjaar kijkt de chirurg samen met de patiënt of de volgende stap gezet kan worden: het aanleggen van de pouch en het opheffen van de stoma.

Goede conditie

Toch komt niet iedereen in aanmerking voor een pouch. Een patiënt moet voldoende dunne darm

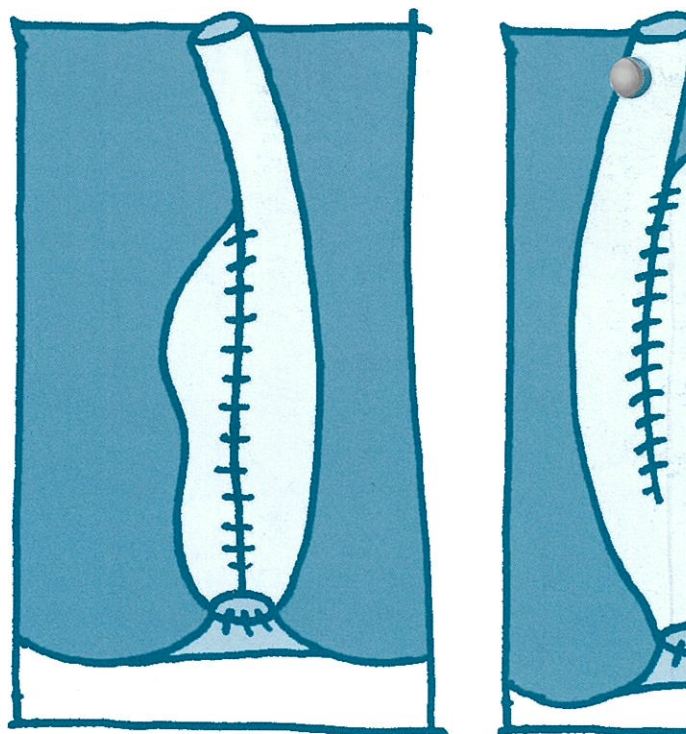
Minder vaak
naar toilet

Experts in Zwolle

Dr. Annette van Dalsen is maag-darmchirurg en vertelt dat patiënten die zij heeft geopereerd gemiddeld nog ongeveer 5-6 keer per dag naar de wc moeten, waarvan 's nachts meestal ook één keer. Van Dalsen werkt sinds 2000 in Zwolle bij het team van maag-darmchirurgen, dat twee tot drie darmoperaties per dag uitvoert. Het bijzondere aan de Isala Klinieken is dat er veel laparoscopische of kijkoperaties worden uitgevoerd (rond de 100-200 per jaar). Dit zijn operaties waarbij niet een grote snee met als gevolg een groot litteken gemaakt hoeft te worden, maar waarbij de operatie-instrumenten door kleine gaatjes in de buikwand worden ingebracht en van buitenaf bestuurd. (Zie ook Crohniek 1 van 2005.) Hierdoor houdt de patiënt een veel kleiner litteken over en herstelt veel sneller van een operatie. Dr. Van Dalsen is één van de laparoscopie-experts ter plekke in Zwolle.

Ze vertelt dat alleen IBD-patiënten met colitis ulcerosa (CU) in aanmerking komen voor een pouch. Patiënten met Crohn wordt afgeraden aan een pouch te beginnen, aangezien de ontstekingen overal in het maagdarmkanaal, dus ook in de pouch, kunnen terugkomen. Als een CU-patiënt al een heel scala aan medicijnen heeft geprobeerd en de dikke darm ontstoken blijft, moet er een

Het woord 'pouch' betekent letterlijk buidel, reservoir of (opvang)zakje. In dit geval gaat het om een verbinding tussen de dunne darm en de anus, waarbij een zakje van dunne-darmweefsel wordt gemaakt om de ontlasting tijdelijk in op te slaan.

j-pouch

w-pouch

colitis ulcerosa-patiënten

en een goede kringspier hebben. De ontlasting is veel dunner dan met een dikke darm en als de kringspier niet goed functioneert, bestaat er een kans op incontinentie. Verder moet de patiënt in goede conditie zijn. Met vrouwelijke patiënten bespreekt de chirurg ook of ze een kinderwens hebben. Een bevalling na het krijgen van een pouch levert extra risico's op. Allereerst kunnen door de operaties verklevingen ontstaan in de buik. Door deze verklevingen kunnen de eileiders zo komen te liggen dat de reis van een eikel naar de baarmoeder lastiger gaat, waardoor een vrouw moeilijker zwanger wordt.

Daarnaast wordt vrouwen met een pouch geadviseerd altijd met een keizersnee te bevallen. Het gevaar van het beschadigen van de kringspier door inknippen, of nog erger: een ruptuur, is namelijk te groot. Beide leiden tot verslapping van het zogenaamde kringspiercomplex, terwijl je dat met een pouch nu juist heel hard nodig hebt. Van Dalsen raadt vrouwen met een kinderwens aan eerst aan kinderen te beginnen en pas daarna voor een pouch te kiezen. Oudere vrouwen en vrouwen met meerdere kinderen moeten ook goed onderzocht worden voor een eventuele pouchope-

ratie. De kringspier wordt slapper met het ouder worden en ook door het krijgen van kinderen. De chirurg kijkt dan of de kringspier nog wel goed genoeg is. Van Dalsen ontraadt vrouwen boven de 65 die meerdere kinderen op de wereld gezet hebben een pouchoperatie.

Allerlei smeerseltjes

Het grootste deel van de patiënten met een pouch is tevreden. Eén op de tien is matig tevreden en dat hangt vaak samen met complicaties. Eén van de meest voorkomende complicaties na de operatie is pouchitis: een ontsteking van de pouch die niet meer door colitis wordt veroorzaakt, maar waarschijnlijk door verkeerde bacteriën. Met antibiotica wordt de ontsteking dan te lijf gegaan. Ook het drinken van probiotica als Yakult, Vitalinea of Vifit, waarin goede bacteriën zitten, kan helpen tegen het ontstaan van pouchitis. In een klein aantal gevallen treedt fistelvorming op, maar de belangrijkste complicatie is incontinentie door dunne ontlasting. Patiënten krijgen dan vaak last van een geïrriteerde huid door het vele wc-bezoek en de toch wat meer bijtende ontlasting. Gelukkig zijn er veel smeerseltjes op de markt, zoals zinkzalf en barrièrecrème om de geïrriteerde huid te beschermen. Van Dalsen schrijft ook fysiotherapie voor om de bekkenbodemspieren en de kringspier weer te trainen, zodat lekkages minder voorkomen.

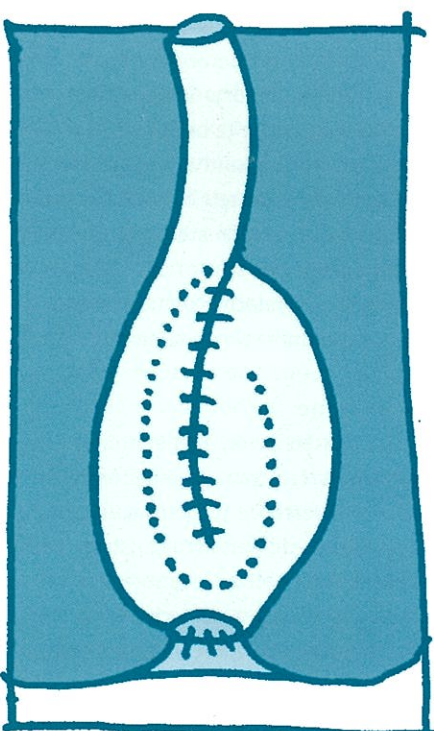
Een pouch biedt dus een aantal voordelen: je hoeft geen stoma en je kunt weer gewoon naar de wc, zoals ieder gezond mens. Toch is een pouch niet voor iedereen weggelegd en vooral jonge vrouwen moeten eerst goed nadenken of ze nog kinderen willen. Oudere dames moeten juist goed laten onderzoeken of de kans op incontinentie niet te groot is.

Dirk-Jan Peet

De folder van de Maag Lever Darm Stichting over de pouch is te vinden op:

*http://www.mlds.nl/upload/shopmodule/Pouch_LR.pdf
of op te vragen bij de Servicelijn van de CCUVN
0346 - 26 10 01.*

Ontsteking te lijf gaan

s-pouch

(Bron: Maag Lever Darm Stichting)